

ANALÜÜSMEMO

KELLELE EDASTAMISEKS: Toomas Tamsar

Teema: Sotsiaalne turvalisus, sooline võrdsus

Eesmärk ja uurimisküsimused: Eesmärk on põhistada ja pakkuda argumente Tööandjate esinemiseks arvamusefestivalil 2015

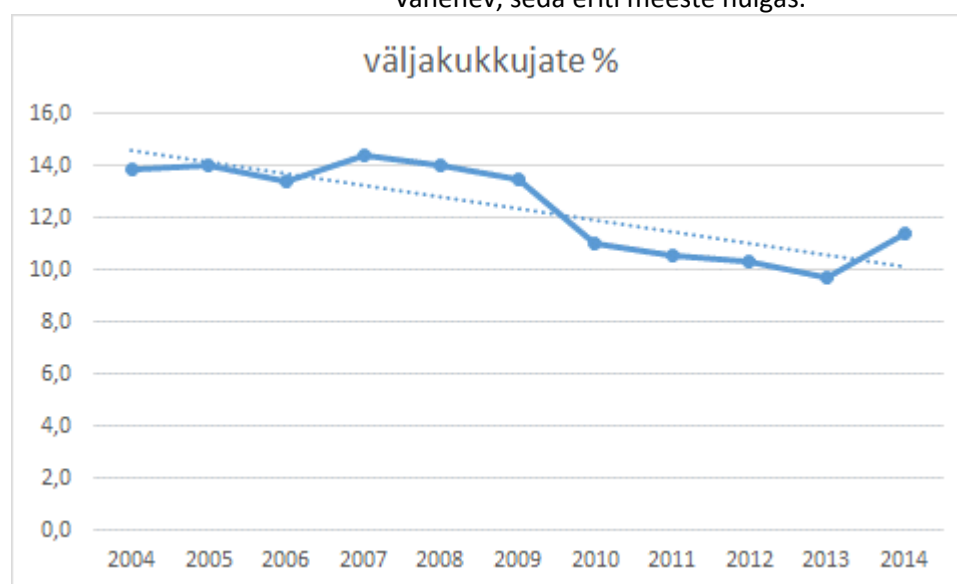
Uurimisküsimused:

- Kui palju on viimase 5 või 7 aasta jooksul haridusest väljakukkujaid ehk kooli pooleli jäetjaid?
  - Eurostati andmetel jätab Eestis keskmiselt 11,4% 18-24aastastest kooli pooleli. Osakaal vähenes viimased 6 aastat kuni 2014. aastani.

Table 1. Kesk- ja kõrgharidusõppest väljakukkujate osakaal (Eurostat)

	väljakukkujate % 18-24 ea	Mehed	Naised
2004	13,9	20,0	7,9
2005	14,0	16,7	11,2
2006	13,4	19,5	6,9
2007	14,4	21,4	7,2
2008	14,0	19,8	8,3
2009	13,5	17,9	9,1
2010	11,0	14,4	7,6
2011	10,6	12,8	8,4
2012	10,3	13,3	7,3
2013	9,7	13,6	5,8
2014	11,4	15,3	7,5

- Kui palju väljakukkujaid aastate lõikes on, kas trend on tõusev või langev?
  - Väljakukkumise (kesk-, kutse- ja kõrgem haridus, 18-24 a) trend vähenev, seda eriti meeste hulgas.

Joonis 1. Väljakukkujate osakaalu trend (Eurostat)

3. Millistes kooliastmetes kui palju loobujaid on (põhikool, gümnaasium, kutsekool, kõrgkool)?
  - Kutse- ja kõrghariduses on enim väljalangejaid.
4. Kui palju kukub välja meessoost, kui palju naisi?
  - Mehi kukub rohkem välja kui naisi (vt tabelit 1).
5. Võrdlus teiste riikidega?
  - Eesti on Euroopa keskmisel tasemel. Kõrgema väljakukkumisega on üldiselt Lõuna-Euroopa (Hispaania, Itaalia, Malta, Portugal) ja Rumeenia-Bulgaaria. Ida-Euroopa riikides on näitaja üldiselt madalamas otsas, v.a Eesti.
  - Keskmisega võrreldes on väljakukkujate hulgas meeste proportsioon suurem ka teistes riikides üldiselt.

Table 2. Väljakukkujate osakaal Euroopa Liidu liikmesriikides (Eurostat)

2014 Eurostati andmed 18-24a	Total	Males	Females
European Union (28 countries)	11,1	12,7	9,5
European Union (27 countries)	11,2	12,8	9,6
European Union (15 countries)	11,7	13,3	10,1
Euro area (18 countries)	11,8	13,6	10,0
Euro area (17 countries)	11,8	13,6	10,0
Belgium	9,8	11,8	7,7
Bulgaria	12,9	12,8	12,9
Czech Republic	5,5	5,8	5,2
Denmark	7,7	9,3	6,0
Germany (until 1990 former territory of the FRG)	9,5	10,0	8,9
Estonia	11,4	15,3	7,5
Ireland	6,9	8,0	5,7
Greece	9,0	11,5	6,6
Spain	21,9	25,6	18,1
France	8,5	9,5	7,4
Croatia	2,7	3,1	2,3
Italy	15,0	17,7	12,2
Cyprus	6,8	11,2	2,9
Latvia	8,5	11,7	5,1
Lithuania	5,9	7,0	4,6
Luxembourg	6,1	8,3	3,7
Hungary	11,4	12,5	10,3
Malta	20,4	22,3	18,3
Netherlands	8,6	10,3	6,8
Austria	7,0	7,6	6,5
Poland	5,4	7,3	3,3
Portugal	17,4	20,7	14,1
Romania	18,1	19,5	16,7
Slovenia	4,4	6,0	2,7
Slovakia	6,7	6,9	6,6
Finland	9,5	11,9	7,2
Sweden	6,7	7,3	6,0
United Kingdom	11,8	12,8	10,7
Iceland	19,0	24,3	13,5
Norway	11,7	12,9	10,4
Switzerland	5,4	5,5	5,4
Former Yugoslav Republic of Macedonia, the	12,5	11,0	14,0
Turkey	38,3	35,5	41,0
Euro area (19 countries)	11,7	13,5	9,9

- Kesk- või kõrgema haridusega 20-24 aastaste osakaal (%) on ELi keskmisest kõrgem. Meeste arvestuses eraldi veidi madalam.

Table 3. Kesk- või kõrgema haridusega meeste ja naiste osakaal Euroopa riikides (Eurostat)

2014	Total	Males	Females
European Union (28 countries)	82,3	79,9	84,7

European Union (27 countries)	82,1	79,7	84,6
Euro area (17 countries)	80,2	77,4	83,0
Belgium	84,4	81,0	87,8
Bulgaria	85,8	85,8	85,8
Czech Republic	90,7	89,9	91,4
Denmark	72,5	68,2	76,9
Germany	77,1	75,4	79,0
Estonia	83,6	78,2	89,2
Ireland	92,6	91,2	94,0
Greece	88,4	85,1	91,7
Spain	65,8	60,4	71,4
France	88,6	87,2	89,9
Croatia	96,3	95,0	97,6
Italy	79,9	76,6	83,2
Cyprus	92,4	87,1	97,4
Latvia	86,7	82,5	91,0
Lithuania	91,4	90,0	92,8
Luxembourg	73,7	72,1	75,3
Hungary	85,3	83,3	87,3
Malta	75,5	72,4	78,8
Netherlands	79,2	75,0	83,6
Austria	89,6	89,5	89,6
Poland	90,4	87,4	93,6
Portugal	72,1	67,4	76,8
Romania	79,7	78,4	81,1
Slovenia	90,2	87,3	93,3
Slovakia	90,9	90,6	91,3
Finland	86,3	83,9	88,9
Sweden	86,9	85,2	88,7
United Kingdom	84,1	82,7	85,5

6. Naiste osakaal juhtide seas. Võrdlus muu maailmaga.

- 2013 oli juhtivatel ametikohtadel Eestis 33% naisi, mis on ka EL-i keskmine tase. Hõivatud oli 49% naistest, mis on 3 protsendipunkti kõrgem, kui EL-i keskmine (46%) – emapalga mõju?
- ILO uuring toob välja, et kuigi naised valivad sageli eriala või valdkonna, kus on madalamad palgad ning kannavad senini rohkem pererolle, paraneb naiste haridustase ja kogemus meestega võrreldes ning kasvatab naise osakaalu juhtide hulgas¹. Samuti muutuvad põlvkondade vahetusega aeglaselt soorollid ja hoiakud soorollide osas.

7. Palgalõhe faktid ja võimalikud objektiivsed põhjused.

- Eurostati andmetel moodustab Eesti naiste keskmine tunnipalk keskmisest 87%, mis on EL-i keskmisest 7 protsendipunkti madalam näitaja, ent siiski kõrgem kui nt Soome või Saksamaa näitaja.
- Palgalõhe on keskmiselt 24%. Keerulisemate alade palgalõhe on suurem, tõenäoliselt meesjuhtide suure osakaalu tõttu.

Table 4. Palgalõhe tabel (Eesti, Eurostat 2014)

Palgalõhe	%
Financial and insurance activities	44,9
Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	39,4
Mining and quarrying	34,3
Manufacturing	32,8

¹ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_334882.pdf

Information and communication	31,6
Industry, construction and services (except public administration, defense)	29,9
Business economy	29
Human health and social work activities	28,5
Arts, entertainment and recreation	28,4
Industry, construction and services	28,2
Education	25,5
Accommodation and food service activities	24,7
Keskmine	24,6
Real estate activities	22,9
Electricity, gas, steam and air conditioning supply	19,6
Construction	19,4
Professional, scientific and technical activities	18,5
Administrative and support service activities	17,4
Other service activities	16,5
Public administration and defence; compulsory social security	9,8
Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	9,2
Transportation and storage	6,7

8. Tehnoloogilised erialad: ehitus, it, inseneriõpe jms – kui suur Eesti ülikoolides neis tüdrukute osakaal? Kuidas see on ajas muutunud? Milline on olukord mujal maailmas?

- Kui kokku 2015 TTÜ-s kandideeris mehi ja naisi peaaegu võrdselt, siis tehnilistel erialadel oli kolmandik naisi ja pehmetel vastupidi. Eelnevad aastad on olnud TTÜ vastuvõtuspetsialisti sõnul sama proportsioon.

Table 5. TTÜ sisseastujate sooline jaotus (TTÜ 2015)

Eriala laad	Meeste %	Naiste %
Pehme	33,6%	66,4%
Tehniline	64,2%	35,8%
Kokku	51,4%	48,6%

- USA-s töötas 2009 STEM erialadel 25% naisi, kes teenisid 33% enam, kui naised, kes töötasid mitte STEM erialadel². Samas uuringus tuuakse välja, et isegi kui naised on lõpetanud STEM eriala koolis, asuvad nad meestest vähem nendele erialadele tööle, eelistades pigem haridust ja tervishoiu valdkonda. STEM erialadel töötavad naised saavad ametivendadest 14% palka, ent mitte STEM erialadel oli palgalõhe 2009 21%.

² <http://www.esa.doc.gov/sites/default/files/womeninstemagapinnovation8311.pdf>